

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و ....
سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۲۸/۹۸۹۸ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۶۲۰

اهمیت و نوع رفتار خانواده دانش آموزان با آن ها و اثرات مثبت یا منفی روابط در موفقیت های تحصیلی

داوود ابوذریائی

(شماره ملی ۳۳۲۳۳۰۰۳۳۲۰)

چکیده

پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از دغدغه های اصلی خانواده ها در سراسر جهان است. مطالعات نشان می دهد عوامل متعددی بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیرگذار است که یکی از مهم ترین این عوامل، نقش والدین است. در این پژوهش قصد داریم به نقش و میزان اهمیت رفتار والدین با دانش آموزان و میزان اثربخشی که در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد بحث کنیم. این موضوع یکی از مهمترین موضوعات جامعه است و باید با دقت به رفع این چالش پرداخت. زمانی که از تحصیل و موفقیت کودکان صحبت می شود، در حقیقت انگیزه ی خانواده ها برای دخالت در این موضوع بیشتر خواهد شد. در واقع مداخله ی والدین در این زمینه یکی از اصول و بخش های مهم در پیشرفت دانش آموزان به شمار می رود. اما با وجود اهمیت این مساله متأسفانه اکثر والدین نمی دانند از کجا و چگونه شروع کنند. البته باید توجه داشت با توجه به این موضوع مهم که درباره اهمیت و نقش والدین در موفقیت دانش آموزان وجود دارد، نحوه ی مشارکت نیز بسیار مهم است چراکه دخالت و حمایت خانواده ها در حقیقت همانند یک شمشیر دولبه است. اگر به درستی مدیریت و اجرا نشود، می تواند آثار مخربی را برای فرزندان به همراه داشته باشد.

واژگان کلیدی: پیرفت دانش آموز، رفتار والدین با دانش آموز، اهمیت رفتار با نوجوان، درک احساسات دانش آموز

بخش اول: بررسی و شناخت اهمیت روش تربیت نوجوان در خانواده

نقش خانواده در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به عنوان اولین و مهم‌ترین محیط تربیتی، نقشی بنیادینی و دارای اهمیت است. این محیط نه تنها بستری برای رشد عاطفی و اجتماعی کودکان فراهم می‌کند، بلکه زمینه‌ساز شکوفایی استعدادها و توانمندی‌های تحصیلی آن‌ها نیز می‌شود. خانواده‌هایی که محیطی گرم، صمیمی و پر از امنیت عاطفی ایجاد می‌کنند، به فرزندان خود کمک می‌کنند تا با اعتماد به نفس بیشتری در مسیر تحصیلی خود گام بردارند. در چنین فضایی، کودکان و نوجوانان تشویق می‌شوند تا استعدادهای خود را کشف کرده و به توانایی‌های خود اعتماد کنند. کلیه دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت اعم از علمای قدیم و جدید و محققان روان‌شناسی تربیتی متفق‌القولند که بین عملکرد والدین و عملکرد تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد و ما درصدد آنیم که کدام مقوله رابطه نزدیکتر و مستقیم‌تر دارد تا با تقویت این متغیر و احیاناً اصلاح آن گامی هرچند کوچک در ارتباط با مسائل تعلیم و تربیت و نهایتاً پیشرفت تحصیلی فرزندان یک مملکت برداریم. پژوهشگران در نتیجه تحقیق دریافته‌اند افرادی که به خانواده‌های نیازمند و محله‌های فقیرنشین تعلق دارند غالباً از لحاظ یادگیری و پیشرفت‌های درسی از خانواده‌های طبقه متوسط وضع پایین‌تری داشته‌اند. کودکان طبقه پایین به دلیل عدم برخورداری صحیح و کافی از غذا لباس شایسته، مسکن و... کمتر به دانش‌اندوزی پیشرفته‌های درسی علاقه نشان می‌دهند. از مدتها پیش معلوم شده است که تفاوت‌های آشکاری بین هوش کودکان برحسب سطح اجتماعی اقتصادی والدین آنها وجود دارد. هر اندازه در مقیاس شغلی و اجتماعی بالاتر رویم، متوسط کودکان در آزمون‌های هوشی به همان اندازه بیشتر خواهد شد. تعداد کودکان باهوش در محیط‌های اجتماعی، اقتصادی پایین است. برعکس کودکان عقب مانده هوشی در محیط‌های اجتماعی اقتصادی فقیر بیشتر از تعداد آنها در محیط‌های اجتماعی اقتصادی غنی است. خانواده را می‌توان به عنوان یک سیستم اجتماعی یا به عنوان بخشی از یک اجتماع بزرگتر در نظر گرفت و خانواده از یک سو با سازمان‌ها و موسسات اجتماعی مانند مدرسه بازار و اجتماع ارتباط دارد و از سوی دیگر اعضای خانواده را در بر می‌گیرد. بنابر این اجتماع فرد و خانواده به صورت یک سیستم با هم در ارتباط‌اند. اگر خانواده به طور کامل وظایف اساسی خود را به انجام رساند و جامعه حیات خود را با استحکام بیشتری ادامه خواهد داد و سیستم خانوادگی فرد را برای وارد کردن به اجتماع و سیستم اجتماعی آماده می‌سازد. یکی از

بخش دوم: ایجاد مشکلات اجتماعی و ناهنجاری های اخلاقی بر اساس تربیت نادرست خانواده

چنان که سطح تحصیلات بی سوادی و یا کم سوادی اعضای خانواده، سطح پایین و نازل منزلت اجتماعی خانواده، ناآگاهی اعضای خانواده به ویژه والدین از مسائل تربیتی، اخلاقی و آموزه های مذهبی، عدم هم نوبی خانواده با هنجارهای رسمی و حتی غیررسمی جامعه، هنجارشکنی اعضای خانواده و اشتغال به این مسئله و مسائل دیگری از این دست مؤلفه هایی هستند که در قالب فقر فرهنگی خانواده در ایجاد شوک های روانی و روحی بر فرزندان نوجوان و جوان مؤثر است و انگیزه ارتکاب انواع جرایم آنان را دوچندان می کند. هر چند در بسیاری از خانواده ها، پدر و مادر دارای حضور فیزیکی هستند، اما متأسفانه حضور وجودی و معنوی آنان برای فرزندان محسوس نیست. در چنین وضعیتی، فرزندان به حال خود رها شده، ارتباط آنان با افراد مختلف بدون هیچ نظارت، ضابطه و قانون خاصی در خانواده صورت می گیرد. روشن است که چنین وضعیتی زمینه را برای خلا عاطفی فرزندان فراهم می کند. در برخی از خانواده ها پدر، مادر و یا هر دو، بنا به دلایلی همچون طلاق و جدایی، مرگ والدین و... نه حضور

فیزیکی دارند و نه حضور معنوی. در این گونه خانواده‌ها که با معضل طلاق و جدایی مواجه هستند، فرزندان پناهگاه اصلی خود را از دست داده، هیچ هدایت‌کننده‌ای در جریان زندگی نداشته، در پاره‌ای از موارد به دلیل نیافتن پناهگاه جدید، در دریای مواج اجتماع، گرفتار ناملیمات می‌شوند. علاوه بر طلاق، مرگ پدر و یا مادر نیز بسان آواری سهمگین بر کانون و پیکره خانواده سایه افکنده، و در برخی موارد به دلیل بی‌توجهی یا کم‌توجهی به فرزندان و جایگزین شدن عنصر نامناسب به جای فرد از دست رفته، ضعیف شدن فرایند نظارتی خانواده، افزایش بیمارگونه بحران‌های روحی و روانی فرزندان و... موجب روی آوری فرد به ناهنجاری‌ها و انحرافات اجتماعی می‌شود. همچنین با توجه به پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه، سارقان عمده عوامل سارق شدن خویش را بد رفتاری، بداخلاقی، بی‌تفاوتی، بدزبانی و عدم برآورده شدن انتظارات از سوی همسر، خانواده و والدین دانسته‌اند در یک پژوهش، حدود ۶۸ درصد سارقان معتقدند که والدینشان در گرایش آنان به سرقت نقش داشته‌اند. با توجه به همین پژوهش، عدم رضایت از رفتار والدین، تربیت ناصحیح، عدم کنترل و نظارت بر فرزندان، مشکلات عاطفی ناشی از فوت یکی از والدین، بی‌تفاوتی والدین، بی‌سوادی آنان و... جملگی حکایت از عدم امکان و یا عدم کنترل و نظارت فرزندان توسط والدین داشته و از آن رو که ارتباط صمیمانه والدین با فرزندان در این پژوهش به میزان قابل توجهی کم بوده و والدین نسبت به فرزندان خویش بی‌توجه بوده‌اند، این گونه رفتارها موجب سرخوردگی فرزندان شده، زمینه‌ساز بروز مشکلات رفتاری برای آنان شده است. روی آوری به سرقت یکی از راه‌های برون رفت از نظر جوانان در این پژوهش تلقی شده است. یکی از موضوعاتی که از گذشته‌های دور افکار بسیاری از اندیشمندان رشته‌های مختلف علمی نظیر فلاسفه، حقوقدانان، روانشناسان و خصوصاً جامعه‌شناسان را به خود معطوف کرده، مسئله انحرافات اجتماعی است. در کمتر کتاب جامعه‌شناسی است که بخشی از کتاب، به این موضوع اختصاص نیافته باشد. از این رو جامعه‌شناسان تلاش می‌کنند تا به سؤالاتی که در این زمینه مطرح است، پاسخ گویند. سؤالاتی از این قبیل که مصادیق انحرافات اجتماعی کدام است؟ چرا در هر جامعه‌ای بعضی از اعضای جامعه، هنجارهای مورد قبول اجتماع را زیر پا گذاشته یا آنها را نقض می‌کنند؟ چگونه می‌توان افراد را بهنجار و همنوا تربیت نمود و از رفتارهای انحرافی افراد پیشگیری کرد؟ برای کاهش نرخ کجروی و انحرافات اجتماعی از چه ابزارها و سازوکارهایی باید استفاده کرد؟ چگونه باید با افراد کجرو رفتار نمود و چه نوع مجازاتی را تعیین کرد؟... پدیده‌های اجتماعی به جهت ماهیت پیچیده آنها، کمتر با رویکرد تک

الف) عوامل روانی: از قبیل شناخت صحیح، ارضای منطقی غرائز و امیال درونی، باورها و عقاید صحیح، خصوصیات روحی، معتدل و....

ب) عوامل اجتماعی: این عوامل خود به دو دسته تقسیم می‌شود: عوامل اجتماعی کلان مانند نوع نظام سیاسی، عملکرد رهبران حکومتی، وسائل ارتباط جمعی، نقش استعمارگران خارجی و ... و عوامل اجتماعی خرد نظیر خانواده، گروه همسالان، محیط تحصیلی، محیط شغلی، مسجد و دیگر مکان‌های مقدس و .... جامعه‌شناسان بر این باورند که در بین مجموع این عوامل، خانواده یکی از مهم‌ترین عواملی است که می‌تواند بیشترین نقش را در جلوگیری از بروز انحرافات و جرائم اجتماعی ایفا نماید، همان طوری که می‌تواند عامل مؤثری در انجام رفتارهای انحرافی باشد. بنابراین اگر محیط خانواده در دوران کودکی فرد، یک محیط سالم، مناسب و بسامانی باشد، احتمال مصونیت این فرد از انجام رفتارهای انحرافی و ناپه‌نجار بسیار فراوان است. تعاریف و مفاهیم کلیدی خانواده، مرکب از گروهی است که از طریق خون، ازدواج یا فرزندخواندگی به یکدیگر مربوط و منسوب بوده، برای مدتی طولانی و نامشخص با هم زندگی می‌کنند. خانواده مانند هر نهاد اجتماعی دیگر برای تأمین برخی از نیازهای اساسی انسان، شکل گرفته است. این نیازها عبارتند از:

نظام بخشیدن به رفتارهای جنسی و تولید مثل انسان به عنوان موجودی زیستی، دارای علایق و تمایلات جنسی می‌باشد. اما مطابق فرهنگ جامعه، این خانواده است که تعیین می‌کند فرد با چه شخصی و در چه شرایطی رابطه جنسی داشته باشد و از این طریق رفتار جنسی افراد را قاعده‌مند می‌سازد و استمرار نسل‌ها را از طریق زاد و ولد طبیعی میسر می‌کند. جامعه پذیر کردن کودکان خانواده در جهت دهی باورها، ارزشها و نمادهای مورد قبول یک جامعه نقش بسزایی دارد و از این طریق، زمینه همنوایی فرد با اعضای جامعه را فراهم می‌سازد. فراهم کردن امنیت اقتصادی خانواده در میان جوامع، وظیفه تأمین نیازهای اقتصادی و معیشتی اعضای خود را داشته و نیازهای مربوط به غذا، پوشاک و مسکن را فراهم کرده است. مراقبت و نگهداری از کودکان، معلولان و

سالمندان خانواده مسئولیت نگهداری از کودکان، معلولان و سالمندان را به عهده دارد و نیازهای مادی، معنوی و عاطفی آنها را تأمین می‌کند و از این طریق امنیت و آسایش را برای آنها فراهم می‌سازد. انحراف اجتماعی انحراف در یک معنای عام، شامل هر نوع کنشی است که با هنجارهای پذیرفته شده یک جامعه هم‌نوایی ندارد، بلکه آنها را نقض می‌کند. جامعه‌شناسان به دنبال انحرافات هستند که اکثریت اعضای جامعه آن را به صورت عام محکوم می‌کنند. به بیان دیگر آن دسته از نقض هنجارها را مورد بررسی قرار می‌دهند که در نظر عده زیادی از مردم گناه و خطا شمرده می‌شود. [۲] بنابراین هر انحرافی دارای دو عنصر اساسی و جوهری به نام «کنش» و نیز «شکستن هنجار مورد قبول جامعه» است. البته انحراف به مفهوم جامعه‌شناختی آن، یک امر نسبی است، یعنی زمانی یک فعل انحراف محسوب می‌گردد که در دیدگاه اکثریت اعضای آن جامعه نابهنجار تلقی شود. گرچه ممکن است آن رفتار در نزد اعضای یک جامعه دیگر، بهنجار شمرده شود. در این صورت طبیعی است که تعریف و محدوده انحراف، از یک زمان به زمان دیگر و از یک گروه و یک جامعه به گروه و جامعه‌ای دیگر متفاوت باشد. از این رو شکل‌های متفاوت کجروی بر حسب نوع واکنش جامعه نیز در دسته‌های کاملاً متفاوت قرار می‌گیرد. برای نمونه واکنش‌های حاکی از عدم تأیید، شکل‌ها و درجات کاملاً متفاوت و گوناگونی به خود می‌پذیرد و دامنه این قبیل واکنش‌ها، مواردی نظیر بی‌اعتنایی و روبرگردانی تا اظهار خشم، ابراز تنفر، طرد، محروم کردن از حقوق اجتماعی، نکوهش زبانی، تنبیه بدنی، بازداشت، جرمه، حبس و ... را در برمی‌گیرد.

بخش سوم: محیط عمومی و افراد جامعه

پنجمین عامل در بروز اخلاق تأثیرگذار، محیط عمومی و افراد جامعه است. محیط خواه محیط آموزشی باشد یا محیط کار و یا محیط زندگی، تأثیر فراوانی در کردار و رفتار انسان‌ها می‌گذارد. مراقبت در محیط‌هایی که به طریقی مدیریت خاص دارند، در سالم‌سازی آن موثر است و هر وقت این مراقبت به حداقل رسیده است نشانه‌های آن را می‌توان به سادگی مشاهده کرد. تعامل با افراد کم‌سواد، بزه‌کار و دارای سوء پیشینه، معتاد، بیکار، و ماجرأ جو همواره مشکل‌ساز بوده است. پاک‌سازی محیط از لوث این گونه افراد در جلوگیری از ترویج فرهنگ بزهکاری یا تربیت ناسالم بسیار موثر است بنابر این پنجمین عامل به بحث جامعه‌شناسی مربوط است که این مقوله را نمی‌توان نادیده گرفت. از جمله محیط‌های عمومی،

محیط‌های ورزشی است. ورزش در سالیان اخیر از محبوبیت ویژه‌ای برخوردار است. تمایل جوانان به ورزش و میدانی ورزشی از بحث برانگیزترین مسائل حکومت‌ها است. پایان یک مسابقه مهم و جنجالی را می‌توان پیش بینی کرد. طرفداران دو تیم معروف پس از پایان مسابقه، به خیابان‌ها ریخته و با شکستن شیشه و چراغ‌های مغازه‌ها و بانک‌ها و هم چنین حمله به اتوبوس‌های عمومی و ایجاد راه‌بندان در خیابان‌ها و به هم زدن آرامش شهر و... که همگی نشان می‌دهد این ورزش از یک بدن‌سازی ساده فراتر رفته و به یک میتینگ سیاسی تبدیل شده است. ورزش و میدانی آن، در رشد و یا عدم آن در جوانان بسیار موثر است. این رفتارها می‌تواند از انسان‌های سالم، افرادی پرخاشگر، عصبی، بد زبان، اهل دعوا ساخته و بسیاری از ناهنجاری‌ها را به دنبال بیاورد. در حالی که در دهه‌های گذشته، ورزش و ورزشکاری منجر به تربیت پهلوان می‌شد که آن شخص پهلوان در رساندن حق مظلومان و یاری ستم‌دیدگان مانند یک رهبر عمل می‌کرد. اسوه و الگو در ورزش می‌تواند موجب تربیت مثبت فرد شده و هم چنین می‌تواند در ساختار اخلاقی به گونه‌ای عمل کند که از شخص متریبی، انسانی با ارزش‌های منفی و خلاف رفتارهای اجتماعی و وجدانی بسازد.

بخش چهارم: نکات مهم و اساسی برای رسیدن به پیشرفت تحصیلی فرزندان

بند اول: ایجاد محیط تحصیلی مثبت

ایجاد یک محیط تحصیلی مثبت برای فرزندان شامل فراهم کردن فضایی آرام و دور از حواس‌پرتی‌های رایج مانند تلویزیون و بازی‌های رایانه‌ای است. این فضا باید به گونه‌ای باشد که فرزندان بتوانند بدون هیچ گونه مزاحمتی تمرکز کنند. میز تحریر آن‌ها باید منظم و تمیز باشد و تنها شامل وسایل لازم برای مطالعه باشد تا فرزند شما بتواند به راحتی و بدون اتلاف وقت به مطالعه بپردازد. همچنین، نور مناسب در محیط تحصیل آن‌ها اهمیت دارد؛ نور کافی و غیر مستقیم به کاهش خستگی چشم و افزایش تمرکز کمک می‌کند.

بند دوم: تعیین اهداف واقع‌بینانه

تعیین اهداف واقع‌بینانه برای فرزندان یک رویکرد کلیدی و اصلی‌ترین نقش والدین در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. این فرایند شامل کمک به فرزندان برای تنظیم اهداف تحصیلی قابل دستیابی و منطقی است، که بر اساس توانایی‌ها و علایق آن‌ها شکل گرفته است. اهداف باید چالش‌برانگیز اما دست‌یافتنی باشند تا انگیزه لازم برای تلاش و پیشرفت را در فرزندان ایجاد کنند. بازنگری منظم این اهداف نیز مهم است تا اطمینان حاصل شود که آن‌ها همچنان متناسب با پیشرفت و تغییرات در توانایی‌ها و علایق فرزندان هستند. این روش به فرزندان کمک می‌کند تا یاد بگیرند چگونه برای رسیدن به اهداف خود برنامه‌ریزی کنند و تلاش کنند و در نهایت به آن‌ها اعتماد به نفس و احساس دستیابی به اهداف را خواهد داد.

بند سوم: تشویق به خودآموزی و تحقیق

تشویق فرزندان به خودآموزی و تحقیق یکی از موثرترین روش‌ها برای تقویت مهارت‌های یادگیری و خلاقیت آن‌ها است. این رویکرد شامل ترغیب فرزندان به جستجوی دانش به صورت مستقل و فعال است، به جای اینکه تنها به حفظ مطالب محدود شوند. با تشویق به استفاده از منابع آموزشی متنوع مانند کتاب‌ها، ویدیوها، نرم‌افزارهای آموزشی و تحقیقات اینترنتی، فرزندان می‌توانند مهارت‌های تحقیق و تحلیل خود را توسعه دهند و به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا هوشمندانه‌تر درس‌های خود را فرا گیرند. این فرایند به آن‌ها کمک می‌کند تا از نحوه جستجوی موثر، ارزیابی اطلاعات و رسیدن به نتیجه‌گیری‌های منطقی اطلاع یابند. همچنین، خودآموزی و تحقیق به فرزندان اجازه می‌دهد تا موضوعاتی را که به آن‌ها علاقه‌مند هستند، عمیق‌تر کاوش کنند، که این امر به نوبه خود انگیزه و علاقه آن‌ها به یادگیری را افزایش می‌دهد.

بند چهارم: توجه به سلامت روانی و جسمی

مراقبت از سلامت روانی و جسمی فرزندان نقش مهمی در موفقیت تحصیلی آن‌ها دارد. اطمینان از خواب کافی، تغذیه سالم و فعالیت بدنی منظم به حفظ تعادل و تمرکز آن‌ها کمک می‌کند. همچنین،

پشتیبانی عاطفی و تشویق مداوم مهم‌ترین نقش والدین در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است که تقویت انگیزه و عملکرد تحصیلی فرزندان را به همراه دارد. تشویق فرزندان به تلاش و پشتکار، حتی در مواجهه با شکست‌ها و چالش‌ها، به آن‌ها کمک می‌کند تا احساس امنیت و اعتماد به نفس داشته باشند. ابراز تحسین و قدردانی برای تلاش‌ها و دستاوردهای آن‌ها، حتی اگر کوچک باشند، می‌تواند تاثیر بزرگی بر انگیزه و عزت نفس آن‌ها داشته باشد. همچنین، حمایت عاطفی در زمان‌های سخت، مانند مواجهه با نمرات پایین یا مشکلات تحصیلی، به فرزندان اطمینان می‌دهد که در هر شرایطی پشتیبانی می‌شوند. این نوع حمایت به آن‌ها کمک می‌کند تا با اعتماد به نفس و انگیزه بیشتری به تلاش‌های تحصیلی خود ادامه دهند.

بخش پنجم: اهمیت مشارکت والدین در فعالیت‌های مدرسه

مشارکت خانواده در فعالیت‌های مدرسه حیاتی‌ترین نقش والدین در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. این مشارکت، که می‌تواند از حضور در جلسات اولیا و مربیان گرفته تا دخالت فعال در برنامه‌های آموزشی و فرهنگی مدرسه باشد، به والدین این امکان را می‌دهد که نقش موثرتری در تحصیل و رشد فرزندان خود ایفا کنند. وقتی والدین در فعالیت‌های مدرسه شرکت می‌کنند، نه تنها به فرزندان خود نشان می‌دهند که به تحصیل آن‌ها اهمیت می‌دهند، بلکه به آن‌ها کمک می‌کنند تا انگیزه بیشتری برای یادگیری و کسب موفقیت‌های تحصیلی داشته باشند. این حضور فعال همچنین به ایجاد ارتباط و همکاری موثر بین خانه و مدرسه کمک می‌کند، که این امر در شناسایی و **حل مشکلات تحصیلی** و رفتاری دانش‌آموزان نقش مهمی دارد. علاوه بر این، با حضور در مدرسه و مشاهده فرزندان در محیط تحصیلی، والدین می‌توانند درک بهتری از نیازها، توانایی‌ها و چالش‌های فرزندان خود پیدا کنند. این درک عمیق‌تر به آن‌ها اجازه می‌دهد تا راهکارهای موثرتری برای حمایت از پیشرفت تحصیلی و رشد شخصی فرزندان خود ارائه دهند. در نهایت، مشارکت والدین در فعالیت‌های مدرسه یک جز جدانشدنی از تلاش‌های جامع برای تقویت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است.

نتیجه‌گیری

در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری پایانی این مقاله فهمیدیم شکل خانواده و نحوه برخورد با دانش‌آموز و همچنین نقش آن‌ها در این راستا بر پیشرفت تحصیلی فرزندان تأثیر مستقیم و بسزایی دارد. این مطلب با نظر جامعه‌شناسان و نظریه پردازان عرصه‌ی علوم اجتماعی همسو بوده و هم خوانی دارد. لازم به ذکر است جنسیت سرپرست خانواده بر پیشرفت تحصیلی فرزندان تأثیر ندارد. همچنین باید گفت که لازمه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دیرآموز و کلاً دانش‌آموزان سواد و تحصیلات خانواده‌ها می‌باشد. به تجربه نیز مشاهده شده است که اکثر افرادی که درجات علمی موفق را طی نموده‌اند والدین آنها تحصیل کرده و باسواد بوده‌اند البته مسئله وراثت، علاقه و انگیزه به فراگیری علم و دانش، شرایط آموزشی مناسب و... نیز بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد. به همین دلایل در خانواده‌های بی‌سواد و سطح پایین تحصیلات دانش‌آموزان کمتری از لحاظ پیشرفت تحصیلی مشاهده شده

است لذا به عنوان یافته پیشنهاد می گردد، اگر چنانچه مسئولان همچنان که بر امر سوادآموزی تأکید دارند مصرانه به این امر مهم و اساسی همت ورزند و خانواده ها نیز خود را ملزم به استقبال از این هم بدانند این قضیه در آینده نه چندان دور به وقوع خواهد پیوست و برنامه ریز آموزشی کشور نیز حداقل آموزش عمومی را اجباری نمایند تا فرزندان که پدران و مادران فرداوند خدای ناکرده افرادی بی سواد نباشند که نسل بعدی دچار ضرر و زیان و خسارت نسل امروزی نگردد. نهایتاً باید توجه داشت نقش والدین در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بسیار حیاتی و تعیین کننده است. از ایجاد یک محیط تحصیلی مثبت و تشویق به تعیین اهداف واقع بینانه گرفته تا تقویت مهارت های خودآموزی و توجه به سلامت روانی و جسمی فرزندان، همه و همه نشان دهنده اهمیت مشارکت فعال والدین در زندگی تحصیلی فرزندان است. علاوه بر این، تقویت مهارت های ارتباطی و اجتماعی و ارائه پشتیبانی عاطفی و تشویق مداوم، به فرزندان کمک می کند تا با اعتماد به نفس و انگیزه بیشتری در مسیر تحصیلی خود پیش بروند. همچنین، مشارکت والدین در فعالیت های مدرسه نه تنها به تقویت پیوند بین خانه و مدرسه کمک می کند، بلکه به والدین امکان می دهد تا درک عمیق تری از نیازها و چالش های فرزندان خود داشته باشند و به آن ها در رسیدن به موفقیت های تحصیلی کمک کنند.

منابع و مآخذ

- ۱) افروز، غلامعلی (۱۳۸۱) چکیده ای از: "روانشناسی تربیتی کاربردی"، تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان
- ۲) امین فر، مرتضی (۱۳۶۸)، "علل وعوامل افت تحصیلی وچگونگی کاهش آن، فصلنامه تعلیم و تربیت".
- ۳) ایرجی، پروانه، "عوامل موثر در ترک تحصیل دانش آموزان".
- ۴) بازرگان، زهرا (۱۳۸۶)، "تغییر و نوآوری در مدارس" تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان.
- ۵) بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۴)، روانشناسی تربیتی تهران: انتشارات ویرایش.
- ۶) بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۰)، "روش های پیشگیری از افت تحصیلی"، تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان.
- ۷) بوردیو و پاسرون، "شکست های تحصیلی"، ترجمه: محمدرضا شجاع (۱۳۷۹)، تهران: انتشارات آستان قدس
- ۸) پارسا، محمد (۱۳۸۰)، "روانشناسی تربیتی"، تهران: انتشارات نی
- ۹) پی کیوز، جان، "دنیای یادگیری در مدرسه"، ترجمه: فرخ لقاء رئیس دانا، (۱۳۸۰)، تهران: انتشارات تعلیم و تربیت
- ۱۰) شجاعی، ایمان (۱۳۸۱)، "اهمیت و نقش آموزش خانواده در آموزش و پرورش در مجموعه مقاله های همایش معلم پژوهش و توسعه"، اردبیل.

۱۱) شعبانی، حسن؛ روش تدریس پیشرفته (آموزش مهارت ها و راهبردی تفکر)، تهران، انتشارات سمت.

۱۲) شوارتز، د. ترجمه ژنا بخت آور؛ کتاب جادوی فکر بزرگ، چاپ ۱۳، تهران، انتشارات فیروزه.

۱۳) حیدری، عباس؛ کوشا، محسن. (۱۳۸۲) بررسی ارتباط بین سبک های اسنادی دانشجویان رشته پرستاری با پیشرفت تحصیلی، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی.

۱۴) چلبی، مسعود و توران روزبهانی (۱۳۸۶) نقش خانواده به عنوان عامل و مانع بزهکاری، پژوهشنامه علوم انسانی.

۱۵) کدیور، پروین؛ روانشناسی یادگیری. تهران: سمت (ویراست دوم).

۱۶) میرصدوقی، سیدحسن، بررسی ارتباط بین سبک های استاد علی، سلامت روان و پیشرفت تحصیلی دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز ۱۳۷۸.

۱۷) نجاریان، بهمن؛ عطاری، یوسفعلی، زرگر، یداله، ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش کمال گرایی، مجله علوم تربیتی و روان شناختی دانشگاه شهید چمران اهواز، سال ششم،.

لوگو سازمان ها و نهادهای علمی، سیاسی و دولتی حامی معنوی هفتمین همایش ملی بیژوهتر های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

اگانت ایتا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
Ghanonyar@YAHOO.COM ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی - سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

معاونت ملی همایش علمی
تحت پوشش خبری صداوسیما

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵